

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Foi'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dér' prenumeratiunile se priimescu
in tóte dilele.

Pretinu pentru Ostrunguri: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu trilunii 2 fl. éra pentru Strainetate: pre anu 10 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl. pre unu trilunii 2 fl. 50 cr. in v. a.
Unu exemplariu costa 15 cr.

Tóte sfodieniele și banii de prenumeratiune sunt de a se tramite la Redactiunea diurnalului:

Aradu, Strat'a Teleki-ană, nrulu 27.

Insertiunile se primesc cu 7 cr. de linia, și 30 cr. taceș timbrale.

Laturomachi'a.

—O jahiea tragedia despre acea grozava intemplare, cum pr'in a vîțelui nému magiaru biruinția a romanilor semintia se stîrpesc. Aleataiata fiindu in stiluri și intocmita cu multa socotrelă, precum in a lucrărilor intre sine legatura a fire se aréta. —

*Sî amu scrisu en, Ioanu Ciocarlanu, dîacu la curte
și cantaretiu intru tóte cîte sunt.*

(Urmare.)

Cantulu III. *)

,Româsnak.....
,Ébredj

,Isten áld meg a magyart
Jó kedvvel bőséggel!*

Sî corturi sunt cu mi'a, cu mi'a sunt și focuri,
Ce vesele scotu limb'a și ling'u vezduhulu umedu
D'in valea strimtorita, in carea stau de lögäru
Ostirile magiare și ferbu și cocu și frigu
Sî tiesala, adapa și dau ovesu la cai,
Cărpescu boconci portate, càlcài isî punu la cisme
Sî cosa cîte-unu petecu in fundulu de nadragu...
Sî vai sî-amaru!—ce truda mai are sî-unu osteanu.

O pôrta toti in stemperu de dragulu tierii loru,
Sî-o pôrta mai cu séma, sciindu, cà dupa munca
Odihn'a și mancarea sunt dulce resplatire. —

In mediloculu de lögäru sunt focuri tricolore:
E rosia o limba; e alba ceea-l-alta,
Sî verde e a trei'a; aici tigai bortose
Cuprindu mancarea scumpa, vestitulu „paprikás“,
Sî portu frigari sucite slanina piperata;
Ér' butile umplete cu vinuri infocate
De Tokai și de Minis ascépta cu rabdare

*) S'a constatatu, gasindu-se aceste serise pe dosc'a unei vechi psaltiri, că autorulu inca n'a morit nainte de vreme. G. S.

S'arate, că in lume sunt tóte trecatórie,
C'au fostu sî'n totu-de-un'a voru fi desiertatiune,—
Precum vitejii mandri, ce barbile și perulu
Isi scutura acuma de colbu și resucescu
Mustetiele 'ngrosiate cu lana de berbecu,
Dorescu — fore 'ndoieila—să védia doveditu.

Cu ce-va mai departe castrôle smalțiuite
In lina clocotire cuprindu cartofi in cójba;
Ér' butile cu bere arunc' priviri duiosé
La alti vitejii molateci, ce casca somnurosi. —

Jidanii cu bagajulu sunt ce-va mai in cumpetu.
Satui de carne cosieru, ei gust' unu paharelui
D'in fia-care bute, a-poi fore zabava,
Ca ómenii de cinste, ér' umplu butoiasiu.
In urma facu geschäfturi, séu dormu pe sacii plini
Cu notele de banca și bune, dér' și false.

Tiganii 'n totu-de-un'a remanu și sunt tiganii.
Ei sunt cu satulu;—astu-feliu—aprópe de tigai.
Sunt buni să faca foculu și buni să pôrte veste;
Dér' buni sunt mai cu séma, fiindu-câ tacu și suferu.

Indata suna tobe, resuna trimbiti aspre
Sî banzi incepă să cante unu himnu de prémarire.
Slanin'a este fripta; e fertu și „paprikás“-ulu;
Cartofi-si arunc' cójb'a si buti rostogolite
S apropie de vatra, ca gurele să casce.

Vitejii incepă să strige: *Tyú! haj! az angyalát!*
Sî altii 'ntr'alta parte: „Das nem iñ mir ein
Schmanß!“

A-poi cu to'i indata să arunca la gustare
Sî chiota și canta și sbéra și injura
Sî jóca 'n urma „csárdás“-uri, strail'a cea nemtiésca
O scena desmatiata, incătu ai crede lumea
C'o iau in capu intréga și fugu cu ea sburdalnicu
Se dau cu ea d'avalim'a pr'in veciniculu vezduhu..“

In toietulu acestă vitejii pusí la postu,
Totu unulu căte unulu tresaru d'in somnu. Asculta
Si mirósa sî vede aievea sia-care.
Ce aude? — veselia. Ce vede? — veselia.
Ce mirósa? — Dómne! Slanina, paprikás,
Cartofi sî vinu sî bere strabatu pana la dinsii.

Dér' este numai mirosu portat de ventulu galisiu.
Si miî de rînze 'ndata incepî a se risinî;
Si risinetulu strebate in creerii molcomîti;
Si creerii se infierbenta sî limbele desléga. —

E Marcu, sprincenatulu sî óchesiulu vitezú,
Ce astu-feliu nu mai pôte privî cu nepasare
Si 'ncepe 'n aspre vorbe ocar'a pecatosa :
— Ori noi n'amostostu ca dinsii in cale truditória?
Voimu, ca d'in bucate sî noi sà luàmu parte! —
Responde a-poi Jano in vorbe mai smerite:
Si cu gandescu ca tine, dér' vedi me temu s'o spui.
Scî, ceci cu paprikás-ulu nu sunt pré blandi la fire;
In locu sà te'ntieléga, te pureca fratiesce.
Mai bine tacî sî rabda ori fia-ti rostu de aburi. —
— Cei dreptu, respunde Matzko cu nasulu redicatu,
Placutu mirosu ne vine, dér' — bine dice Jano:
Mai buna e rabdarea decâtua. Si mai departe
O vorba nu mai dice, cà-ci altii nevalescu
Ca gur'a sà-i astupe, — nu inse cu malai.
Pe gur'a sa deschisa unu pumnu semtî cadiendu.
Astu-feliu ii pedepsira iubirea lui de pace.
Cuventâ a-poi Jivco, vitezulu pumnurosu:
— Nu ceremu dela dinsii. Nici eu nu ceru, ci iau,
Nainte dér' cu totii la vat'ra cu tigâi.
La panea cu slanina, la butile cu vinu.

Sà mance sî sà bee acel'a, care pôte! —
Betranulu Noico pléca, dicandu o vorba astu-feliu:
— Stapani suntemu pe vetre, stapani sî pe tigâi;
Stapani voimu a fire pe lögârulu intregu! —
Si volbur'a pornește pr'in lögârulu nôptatecucu,
Luandu in cale-i corturi sî arme sî munitii.
Flamendii dau navala; in rînetu de mania
„Viéti'a ori tigai'a!“ resuna mîi de glasuri.
Cuprinsî astu-feliu in pripa, vitejii mustecosî
Nu mai ajungu la arme, ci iau ce potu in graba
Frigâri, taciumi, cutîte sî cisme pintenate,
A-poi se punu gramada la vetele 'ncarcate
Si gata stau sà móra mai bine 'n aparare,
Decâtua ca sà remana flamendi sî rusinatî.

Vediendu cà „nu e bine,“ vitejii cartofari,
Ca ómeni mai cu minte, ferescu mai la o parte.
Cà-ci ei nu sunt aicea, ca sangele sà verse;
Ei sunt, ca sà propage cultur'a, umanismulu,
Si art'a de 'nfratire in traiulu de progresu.
Ei stau luandu a-minte: „Es macht sich wohl die
Sache!“

D'asemenea jidanii. Sunt anime duiose.
Ei pléca cu bagajulu: „Das ist kein Geschäft für uns!“
Virteju... virteju... Virtejulu cuprinde intregulu
lögâru. —
Mai micu a-poi mai mare... in urma cum se
cade. . . .
Se lupta sumet'a cu fomea spendiurata;
Ér' draculu stă d'o parte sî-sî ride 'n pumni
de toti.

Cantulu IV.

„Nyûjts feléje védő kart!

Pe culmile inalte, ce tierile despartu
Sunt motii si romanii cu altii d'oloru séma
Trimisi, ca avantu-posturi

(*Mai de parte nu se gasesce. Pôte aici a moritu poetulu — de ingrigire.*)

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

— La deschiderea nouei fabrici de unguresci legi faciatòria. —

Hopu! tiupu! éta-me érasî la rondu, in tergulu
celu vestitul, in sinagog'a cea scumpa, intre stalpii
si mantuitorii tierii lui Pist'a, si alaturea cu zidarii
fiitorului si in veci nebiruitului „Nagy Magyar
ország“ !!!

Credu, cà multi d'intre cetitorii mei se voru
mirá, si-si voru sparge capetele, ghicindu: cà cum
de-am potutu ajunge érasî in diet'a ungurésca, pe
candu mai toti deputati natiunali au remasu a-casa.
séu mai pe prostia — au cadiutu.

Si eu li respondu, cà: forte usioru!

A-nume:

Mai intaiu si mai intaiu m'am inrolat u de „liberalu“; a-poi am facutu o léca de geschäft cu unu
candidatu romanu, adeca am facutu ce-am facutu
de a repasitul, si-a-poi a lucratu pe subumania in fa-
vorulu meu; si in fine, am cîpărîtu pre cortesii cei
mai guralivi, — si astu-feliu éta, cà me tredîi odata
cu mandatulu in busunari. — Credu, cà altii voru
fi ajunsu la mandatul si mai pe usioru.

La césulu hortaritu déra me presentai si eu la
svatulu celu mare.

Dér' de ce petrecu eu tempulu in daru, tocmai
ca multi d'in sperantia Natiei? De ajunsu d'in fre-
catur'a de mamaliga; mai bine blemu, sà vedemu,
cum s'a deschisou noulu cioroboru liberalo-constitutiun-
alo-pistasiescu.

Bine! Éta asiè:

Erá dia alba, — adeca in Pute-a-peste, me
rogu!

Deputatii, cu mandatele in spate, buiau in cas'a
tierii unguresci, ca muslitiele pe gaur'a butii.

De odata s'aude o sbiretura strajnica de tulaiu,
la ce deputatii o tulescu in sala, unulu peste altulu,
ca sà-si ocupe locurile.

Dupa multe imboldituri si bufnituri parintii pat-
riei lui Pist'a se asiédia in banci.

Momentulu erá serbatorescu, cà-ci nu se audiá
neci sburatur'a muscei. Toti acceptamu pogorirea
duhului liberalu!

Dupa o tacere adunca si lata se audî o alta
sbieratura strajnica si cu acést'a s'aue inceputu luc-
rările premergatórie, adeca siédint'a virginala. Ur-
latele cumplite ce incepura a-poi, voru remanè ca
scumpe suveniri in analele pélamentului consti-
tutional. Da, cà-ci aste insemnau alegerea biroului
ad hoc.

Dér' én priviti, la tribuna se arata unu mosiú
betranu si suna astu-feliu:

Inalta casa! (voi: haljuk! éljen!) Fiindu-cà d'intre
toti eu sum celu mai coptu la capatina, (Zsidáoyi lesna)
am cinste a ve dechiará, cà eu-su presidintele (éljen,
belyes, ugy van!); deci indresnescu a pune man'a pe cheia,

sî totu odata alegu de notari: pe est'a (sî cu aceste prinde de urechi pe unu flăcău, care-i fu mai aproape) sî pe est'a (erasi priude pe altul) sî pe est'a (totu asemene pe alu treielea) sî cu acestea ve dau dreptu sà ve svaditi (élen, helyes, aplause prelungite).

Aici e loculu sà vi spunu, cà presiedintele acest'a nu-e altulu, de cătu *Bo Er* de la *Fa garas*, adeca deputatu d'in Ardealu, — asemene sî mai toti notarii.

Ce jocu alu sortii! Diet'a Ungariei incepe cu deputatii ardeleni, ales dupa orendum' a lui *Tus'a!*

Dér' sà mergemu mai departe.

Primu-ministrulu dà de scire dietei, cà deschiderea solemna s'a face in Bud'a, deci propune ca deputatii sà fuga a-casa si sà imbrace in haine unguresci a-poi sà grabësca la Bud'a.

I. Rányi: Cinstita casa! Eu sî ortacii mei de-chiaràmu, cà nu vomu merge la Bud'a, pana va falsaí a-colo stégulu nemtiescu (ingrozire generala.) Propunu deci, ca sà se puna sî a-colo stégulungurescu, cà-ci la d'in contra sî romanii voru postî sà se pôta folosî de stégurile loru natiunali (el áll, le vele, — d'intre romani, firesce, nime nu cutediâ sà gramusde un'a).

Primu-minisirulu: D'a-poi cà me rogu acelu stégul falsaí a-colo numai asiè d'in gluma, a-poi romanilor nu li este opritu sà nu se folosësca de ori ce stégul aru voi dinsii, Dieu asiè, cà ministrulu nu a opritu asiè ce-va, ci numai au glumitul sî elu, — placa déra, sà mergemu (élen, helyes, ugy van.).

La aceste deputatii o luara la sanitós'a si nu se oprira pana in Bud'a.

Ce-au facutu sî ce-au ispravitu a-colo nu sciu, cà eu n'amur potutu trece podulu, neavendu cei doi critiari pentru vama.

Dér' ce voru face de-a-cí 'ncolo, vi voiu spune de alta data.

Gur'a Satului.

Deputatu eu mandatu enmparatu.

Mintiuni prôspete.

In vorbirea de tronu se face celu pucinu amintire despre romani sî pretensiunile loru.

Conducatorii nostri (cà-su multi bata-i rug'a) in fine s'a resolvit u luptă in contielege, cu tota abnegatiunea sî resolutiunea.

Tinerimea romana inca incepe a da semne de viața si a dovedi că-sî pricepe misiunea.

Albin'a e „singur'a fóia din coci de Carpati, care a formatu o judecatu obiectiva, nedependinta sî nepassionata in afacerile resp. cestiunile cele mari — a fratilor de dincolo.”

Metropolitulu d'in Sibîi desvîlta o activitate admirabila atâtul pe terenulu basericescu-scolariu, cătu sî pe terenulu politicei adeveratu natiunale.

De notariu la diet'a ungurésca s'a alesu sî unu romanu.

Cocosîu-rosîu are o politica óre-care sî nu mai publica grobianitati sî murdarui.

Episcopulu I. Folteanu face visitatiuni canonice, si nu mai dà prandiuri stralucite in onorea strainilor, ci d'in bani romanesci mai ajuta sî pre romani.

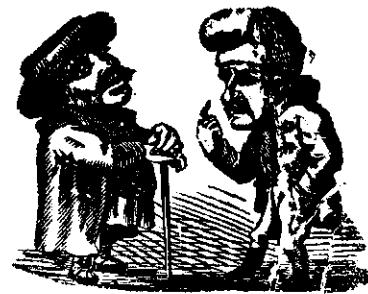
Diariele „Transilvania” si „Economulu” nu voru apune, că au căte 10.000 de prenumeranti.

Socotile Asociatiunei aradane s'a adusu in curatul astu-feliu mai mórt'a Asociatiune in curundu érasf va potè incepe activitatea sa.

Cea mai mare parte a inteligintiei nóstre nu mai e materialista, ci lucra d'a nótpea la inaintarea nému-lui romanescu.

In teologiei nóstre nu se mai propune bigotismul/ si confesionalismul.

TAND'A SI MAND'A.

T. Nu te superá, frate Mando, că s'a intorsu rót'a sortii.

M. Ce spui, frate!?

T. Da, repetu, s'a intorsu rót'a sortii, că de acum'a érasf ne vomu potè folosî de stindardele nóstre.

M. Cum? dóra o noua ordinatiune ministeriala?...

T. Mai multu!

M. Vorbesc, vorbesce!

T. Liberalule, da n'ai cettu respunsulu primu-ministrului ungurescu jupanulu baronu Bel'a de Wenckheim, datu lui *D. Irányi* in prim'a siedintia alu dietei unguresci?

M. Ba mi pare, că am cettu ce-va, dér' nu-mi adueu bine a-minte.

T. D'a-poi asiè a fostu, că *D. Irányi* a dechiarat in dieta, că elu si colegii lui nu voru merge la deschiderea dietei pana va falsaí pe castelulu d'in Bud'a stindardulu galbanu-negru, fiindu că in tier'a ungurésca nu sunt permise alte stindarde decâtulunguresci s. c. l. La aceste primu ministrulu b. Wenckheim a respunsu că: „déca fia-care cetatianu are dreptulu sà se folosësca de colorile si stindardele sale, pentru ce sà nu se folosësca si Maiestatea Sa de stindardulu seu.” Pr'in urmare, este afora de tota indoiel'a, că si noi ne potem folosî de stindardele nóstre, că ei acestu dreptu s'a recunoscute si pronunciatu de cătra insusi primu-ministrulu, in dieta, aleg'a in faciea tierii, fore ca sà fi fostu demintitul pr'in cine-va.

M. O! Dómne! A-poi pe de aste dai tu ce-va? Vai de capulu teu! da căte nu s'a mai spusu in diet'a ungurésca, si căte s'a implenit?

TRÉNC'A SÌ FLÉNC'A

T. Cu aplecatia, cu aplecatia, soro Fléneo, da ce mai dîci de lumea acést'a!?

F. O! lasa-me trudei mele nu me mai intrebă sî tu, că satula-su de asemene intrebări.

T. Vai de mine, dóra éra te-ai svadită eu barbatulu?

F. Da cum nu m'oain svadí, candu vedu, că de unu tempu s'a pré impretenitu eu domnii sî de atunci se totu feresce de romani; ma a-l-alta eri me infructă, că de ce me amestecu in politica, poruncindu-mi aspru: ca pe venitoriu sà me portu altu-cum, că-ci traimeu in dile unguresci sî mancămu pane ungurésea, deci n'avemu sà gramusdâmu un'a s. c. l.

T. Ei, sî-a-poi pentru astă te superi tu?

F. Pentru astă da, că me dore, candu vedu, că acum barbatii nostri se retragu eu totulu de la politica, sî-a-poi nu lasa pe nime sà facă politica, neci chiaru pe mine, carea nu depindu de la nime!!!

T. Nepoliticosa, d'a-poi că astă o facu nu numai barbatii eu femeile loru, ei de unu tempu chiaru sî unii archierei ai nostri eu subalternii loru.

F. Nu mai dice. Atunei déra nu mi necasă, neci rusine.

Magazinulu lui „Gur'a-Satului.“

Taber'a ungurésca d'in romani de pe la alegeri de deputati dietali d'in Ungari'a sì Transilvani'a.

Acestu quotibet compusu parte d'in voluntari, parte d'in cei prinsî cu funea, se spublică spre scire si acomodare. Lasa véda lumea, cine sunt acei'a, cari cu votulu loru au trantitu partit'a națiunale la petiōrele fratilor nostri magiari.

Spre acestu scopu, sî ca acestu cupletu sà fia completu, rogămu pre conducatorii d'in cele-l-alte districte, ca sà ni comunice listele loru de votare, deosebindu pre romani, pentru a-i cunoșce.

BCU Cluj / Babeș-Bolyai University Library Cluj
I. In districtulu Aradului.

A. cerculu alegatoriu alu *Chisîneu ui*, representantu pone a-ci in 5, ani de deputatulu națiunale opositionale *Mircea B. Stanescu*, avocatu in Aradu sî redactorele de la acestu organu.

Candidati: alu partitului națiunale opositionale, *Mircea B. Stanescu*, sî, alu partitului liberale guvernamentale ungurescu, Baronulu *Bel'a de Bánhidi*, proprietariu mare d'in acela-sî cercu electorale sî locuitoriu in Aradu.

Voturile romanilor pentru Baronulu *Bel'a de Bánhidi*, si in contr'a candidatului națiunale au fostu urmatörile:

(Urmare.)

m.) d'in comun'a Bereteiu:

3.) *Mihaiu Totiu*, economu.

4.) *Elia Pop'a*, "

5.) *Maiu Ilonc'a*, "

6.) *Tom'a²⁹⁾ Jure'a*, "

7.) *Elia Mîtraru*, "

8.) *Gic'a Busgău*, "

9.) *Tóderu Tîril'a*, "

10.) *Tom'a Matica*, "

11.) *Petru Nic'a*, "

12.) *Ioane Marianu*, "

13.) *Teodoru Angelin'a*, notariu comunalie.³⁰⁾

n.) d'in comun'a Apateu:

1.) *Teodoru Tulcanu*, ³¹⁾ primariu comunalie.

2.) *Basiliu Tulcanu*, economu.

3.) *Flori'a Danile*, "

²⁹⁾ A-poi da, Tom'a este elu!

4.) *Flori'a Cîrle*, ³²⁾ economu

5.) *Mitru Unguru*, ³³⁾ "

6.) *Basiliu Mangu*, "

o.) d'in comun'a Somoschesu:

1.) *Ioanu Sasu*, celu betranu, perceptore comunale.³⁴⁾

2.) *Georgiu Fauru*, jude de lege comunale.

3.) *Flori'a Sasu*, alu Florichii, economu.

4.) *Tom'a Scrobu*,

5.) *Onu Herdeleu*, reprezentante comunalie.

6.) *Basiliu Brendusî'a*, economu.

7.) *Todoru Marginénu*, nobile de Sarafola, economu.³⁵⁾

8.) *Georgiu Flont'a*, economu.

9.) *Ioane Ciôra*, ³⁶⁾ "

10.) *"Suciul*, "

11.) *Petru Sasu*, ³⁷⁾ "

12.) *Ioane* " ³⁷⁾ alu Florichii, econ.

13.) *Petru* " ³⁷⁾ juratu comunalu.

14.) *Paulu* " ³⁷⁾ "

15.) *Petru* " ³⁷⁾ juratu comunalu.

16.) *Simeonu Burc'a*, economu.

17.) *Tóderu Herdeleu*, juratu comunalie.

18.) *Petru Tarce*, economu.

19.) *Flori'a Memete*, "

20.) *Tóderu Burc'a* alu Trulii, economu.

21.) *Georgiu* " ³⁷⁾ "

22.) *Tom'a Fauru* alu Nicorii, ³⁸⁾ econ.

23.) *Floria Burc'a*, primariu comun.³⁹⁾

24.) *Basiliu Brandusî'a* (Gâscoi), ⁴⁰⁾ econ.

25.) *Tom'a Ardelénu*, economu.

(Se va urmă.)

³⁰⁾ Krrrr! audim, că ar fi firetean.

Sormanulou!

³¹⁾ Căti Sasi intr'o gramada. Cam asiè se

pórta si sasii d'in Ardélu. Ei déra sasii d'in Ar-

délu nu-su romani, ci nemți.

³²⁾ Dér' nu alu Nicorii celui d'in Tiér'a Ro-

manescă.

³³⁾ Ce mi-e de sinba, cătu mi-e de pitită!

³⁴⁾ Facu si elu ga-ga-ga, la svatulu notariu-

lui de slovacu Sulajda Béla.